

I. DIO: MJESEČNA TEMA

Tema 9: Navještanje Radosne vijesti – Program za djelovanje (EN 49-54)

Autor sažetaka i komentara: Ewald Kreuzer, FSR

Danas smo, na svjetskoj razini, suočeni s fenomenom sekularizma i ateizma. Tu je činjenicu primijetio već papa Pavao VI u svojoj apostolskoj pobudnici "Evangelii nuntiandi" (1975.). No, kako bismo trebali reagirati na te izazove? Odgovor Svetoga Oca vrlo je jasan: "... to je razlog što Crkva čuva svoj misionarski polet i što ga u ovom povijesnom trenutku čak kani pojačati." (EN 53) Zašto je taj "misionarski polet" toliko važan? I osjećamo li mi, svjetovni franjevci, našu odgovornost te ostvarujemo li to osobito poslanje? O ovim će se pitanjima raspravljati tijekom Generalnog kapitula u Sao Paolu (Brazil) idućega mjeseca.

49. Program za djelovanje. Prema posljednjim Isusovim riječima u Markovu evanđelju, evangelizacija koju Gospodin stavlja u dužnost Apostolima ima sveopće značenje: "Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evanđelje svemu stvorenju" (Mk 16,15). Dvanaestorica i prvi kršćanski naraštaj dobro su shvatili značenje tih i sličnih riječi; one su im bile program za djelovanje. Razilaskom Apostola, uslijed progonstva, došlo je do širenja Riječi i zasađivanja Crkve u sve udaljenijim stranama svijeta. Sveopćost dolazi još više do izražaja kad je među Apostole primljen Pavao i kad je u skladu sa svojom karizmom počeo propovijedati poganima — nežidovima.

50. Po svem svijetu! U dvadeset stoljeća povijesti, od vremena na vrijeme, kršćanska pokoljenja susretala su se s raznim zaprekama koje su ometale to općenito poslanje. Osim toga, Mi sa žalošću moramo ustanoviti da se ponekad i državne vlasti djelu evangelizacije snažno suprotstavljaju ili ga čak zabranjuju. Događa se i u naše dane da se navjestitelji Božje Riječi lišavaju svojih prava, da su progonjeni, ugroženi i uklanjani s jednoga jedinog razloga što propovijedaju Isusa Krista i njegovo Evanđelje. No Mi se nadamo da će unatoč tolikim žalosnim iskušenjima djelo tih apostola u svim dijelovima svijeta biti izvršeno.

Bez obzira na tolike protivnosti, Crkva u sebi raspiruje svoje najdublje nadahnuće koje joj dolazi od Učitelja: Po svem svijetu! Svemu stvorenju! Do kraja zemlje!

51. Temeljni program Crkve. Već od jutra Pedesetnice — prvih Duhova, Crkva je prihvatila, kao osnovni program koji je primila od svog Utemeljitelja, objaviti Isusa Krista i njegovo Evanđelje onima koji za njih ne znaju. Sav Novi Zavjet a posebno Djela apostolska svjedoče o izuzetnom i u neku ruku uzornom misionarskom nastojanju koje će nakon toga dati obilježje cjelokupnoj povijesti Crkve. Taj prvi navještaj o Isusu Kristu ona ostvaruje složenim i raznolikim djelovanjem koje se ponekad označuje kao "preevangelizacija", no to je već zapravo evangelizacija iako tek u svome početnom i nepotpunom stupnju. U tu svrhu na raspolaganju je gotovo beskrajno mnoštvo raznih sredstava: tu je, dakako, samo propovijedanje, ali i umjetnost, znanstveni pristup, filozofsko istraživanje i ispravno postupanje s ljudskim osjećajima.

52. Poglavitno upravljeno. Ako je taj prvi navještaj poglavito upravljeno onima koji nikad nisu čuli Radosnu vijest o Isusu Kristu ili pak djeci, pokazuje se također kako je sve više neophodan, zbog raskršćanjenih prilika u naše doba, i mnoštvu osoba koje su krštene ali žive mimo svakog kršćanskog života, priprostim ljudima koji imaju neku vjeru ali joj slabo poznaju temelje, intelektualcima koji osjećaju potrebu da upoznaju Isusa Krista u svjetlu u kojem ga nisu primili kroz pouku u svome djetinjstvu, kao i mnogim drugima.

53. Misionarski polet. Taj navještaj upravljeno je također velikim dijelovima ljudskoga roda koji ispovijedaju nekršćanske religije što ih Crkva poštuje i cijeni jer su i one živi izražaj duše golemih ljudskih mnoštava. ... Raspoložu izvanrednom baštinom duboko religioznih tekstova. Naraštaje i naraštaje učile su moliti. U njima svima nalazimo bezbrojne "klice Riječi" (sv. Justin) i mogu biti prava "priprava za Evanđelje", da ponovimo zgodnu riječ II. vatikanskog sabora koju je preuzeo od Euzebija Cezarejskoga.

Nema dvojbe da u sklopu svega toga nastaju veoma složena i osjetljiva pitanja koja valja proučavati u svjetlu kršćanske Predaje i crkvenog Učiteljstva kako bismo današnjim i sutrašnjim misionarima otvorili nove vidike s obzirom na njihove dodire s nekršćanskim religijama. Danas posebno želimo istaknuti kako

Crkva ne smatra potrebnim da iz poštovanja ili obzirnosti prema tim religijama, pa ni zbog složenosti pitanja koja se pojavljuju, pred nekršćanima prešuti navještaj o Isusu Kristu. Naprotiv smatra da to mnoštvo ima pravo upoznati bogatstvo Otajstva Krista (usp. Ef 3,8) u kojem, kako vjerujemo, cijelo čovječanstvo može u neospornoj punini naći sve što tapkajući pita o Bogu, o čovjeku i svom određenju, o životu i smrti, o istini. Jednako tako i pred raznim oblicima naravne religije koji su dostojni najvišeg poštovanja Crkva uporno ističe činjenicu da Isusova religija koju naviješta evangelizacijom doista čovjeka dovodi u odnos s Božjim naumom, s njegovom živom prisutnošću i njegovim djelovanjem. ... Drugim riječima, naša vjera zaista uspostavlja istinski i živi odnos s Bogom koji druge religije nisu mogle uspostaviti premda, da tako kažemo, prema nebu dižu svoje ruke.

Eto, to je razlog što Crkva čuva svoj misionarski polet i što ga u ovom povijesnom trenutku čak kani pojačati. Pred cijelim narodima ona se osjeća odgovornom. Ona nema počinka sve dok nije učinila sve što je u njenoj moći da navijesti Radosnu vijest Isusa Spasitelja. Neprestance pripravlja nove apostolske naraštaje. ... Sinoda je suprotno pokazala da misionarsko naviještanje nije presahlo i da će Crkva uvijek ići za tim da ga ispuni.

54. Sekularizam i ateizam. Ta vjera danas je gotovo posvuda suočena sa sekularizmom, odnosno s borbenim bezbožtvom: to je vjera na udaru kušnji i prijatnji, štoviše, to je opkoljena i napadnuta vjera. Kad se svakodnevno ne bi hranila i jačala, došla bi u opasnost da propadne zbog ugušenja ili iznemoglosti. Stoga evangelizirati često znači vjeri vjernika pružati tu prijeko potrebitu hranu i pomoć, poglavito u katehezi punoj evanđeoske svježine kad je jezik prilagođen vremenu i osobama. Katolička Crkva također se živo brine za kršćane koji s njom nisu u punom jedinstvu: pripravljaajući se zajedno s njima na jedinstvo koje je Krist htio i upravo da bi se ostvarilo to jedinstvo u istini, svjesna je da bi se teško ogriješila o svoju dužnost kad im ne bi dala svjedočanstvo o punini objave, poklad koje ona čuva.

Pitanja za razmišljanje i raspravu u bratstvu:

- 1) Na kojim se riječima Gospodina našega Isusa Krista temelji poslanje Crkve da naviješta Evandjelje po svem svijetu?
- 2) Na koje je načine sv. Franjo nasljedovao i naviještao Evandjelje?
- 3) Kao svjetovni franjevci pozvani "živjeti Evandjelje po franjevačkoj duhovnosti u svjetovnim uvjetima" (usp. *GK FSR-a* 8,1), koje specifične odgovornosti preuzimamo sudjelujući u tom "misijskom programu" Crkve?

II. DIO: DUHOVNOST I SOCIJALNI NAUK CRKVE

Tema 6 od 9: Uzvišenje svetoga Križa

fra Amando Trujillo Cano, TOR

Prije koji dan u Madridu je završio Svjetski dan mladih 2011. Odmah po službenoj objavi pape Benedikta XVI da će Rio de Janeiro biti grad domaćin idućeg Svjetskog dana mladih 2013. godine, a neposredno prije završnog blagoslova mise zatvaranja, izaslanstvo mladih iz Španjolske predalo je križ Svjetskog dana mladih brazilskom izaslanstvu mladih pred nepreglednim mnoštvom od otprilike 2 milijuna ljudi. U trenutku kada je brazilsko izaslanstvo mladih podignulo križ i pokazalo ga okupljenom mnoštvu, kao i onima pred televizorima, zbio se trenutak velike radosti, zahvalnosti i klicanja kako je put prema sljedećem Svjetskom

danu mladih započeo. Vrijedno je spomenuti da je uspjeh Svjetskog dana mladih ostvaren po Božjoj milosti koja se očitovala na mnogo načina i po trudu mnogobrojnih ljudi: organizatora, volontera, mladih koji su došli iz cijeloga svijeta, Pape i mjesne Crkve, obitelji koje su ugostile hodočasnike, civilnih vlasti itd. Mnogi su bili iznenađeni zrelošću sudjelovanja mladih koji su obdržavali šutnju u posebnim trenucima molitve, dok su se radovali i komunicirali s ljudima iz različitih dijelova svijeta itd. Dva najznačajnija događaja bila su molitveno bdijenje i završno slavlje s Papom na aerodromu Cuatro Vientos. Da bi do tamo stigli, mladi i ostali sudionici, uključujući i tisuće redovnika i svećenika, morali su koristiti razna prijevozna sredstva, te prehodati velike udaljenosti, poput hodočasnika, kao što je i uobičajeno za ovakve vrste susreta. Kad se konačno stiglo na taj prostor, ljudi su hodali u svim smjerovima i prostor je bio jedva dovoljan za sve aktivnosti. Nakon velikih vrućina i prašine koja je letjela, mladi su pozdravili Papu s velikim iščekivanjem. Služba bdijenja je nakratko prekinuta zbog olujnog nevremena, no ubrzo nakon toga se nastavilo s iznenađujućim poletom i spremnošću da se izdrži do kraja tako da je Papa pohvalio hrabrost mladih već iste večeri, ali i sljedećeg dana. Radostan završetak bdijenja i slavlja u nedjelju bio je moguć samo prihvaćanjem mnogobrojnih poteškoća i neugodnosti, slaveći našu vjeru u uskrslug Krista koji je još jednom pozvao da mu se pridružimo u njegovoj patnji i križu.

Blagdan Uzvišenja križa ili Pobjede križa slavi se 14. rujna po rimokatoličkom liturgijskom kalendaru. Povijest njegova liturgijskoga slavlja vrlo je zanimljiva i različita u raznim obredima pa čak i regijama, u kojima se blagdan ponekad slavi na druge datume. Prema nekim legendama, izvor njegova spomendana potječe iz 326. godine kada je sv. Jelena, majka rimskog cara Konstantina, otišla na hodočašće u Svetu Zemlju te je, prema naredbama cara, u iskapanjima za izgradnju crkve na mjestu Svetoga Groba otkriven Kristov križ. Neki smatraju da je datum blagdana povezan s posvećenjem crkve 335. godine. Drugi pak smatraju da su Perzijci uzeli dijelove križa 614. godine tijekom invazije na Jeruzalem te da je relikvije 628. godine pronašao bizantski car Heraklije koji ih je najprije odnio u Konstantinopol, a zatim u Jeruzalem 629. godine. Nakon tih događaja, blagdan je zadobio veću važnost u Zapadnoj Crkvi. Prema galikanskoj tradiciji, blagdan Kristova križa slavio se od 7. stoljeća 3. svibnja, a kada se ta praksa udružila s rimskom tradicijom, oba su datuma zadržana do 1960. godine kada je Ivan XXIII maknuo dvostruko obilježavanje blagdana u rimskom kalendaru. Ipak, blagdan se još uvijek u nekim zemljama slavi 3. svibnja iz povijesnih razloga te kao rezultat posebnih odobrenja njihovih biskupskih konferencija.

Slavlje Uzvišenja svetoga Križa podsjeća nas da smo otkupljeni i da nam je po Kristovoj mucij, smrti i uskrsnuću oprošteno. Križ, kao sredstvo kazne i mučenja, za nas je kršćane postao osobit simbol Božje ljubavi prema čovječanstvu i najjači izraz Isusovog suosjećanja prema nama te njegove vjernosti prema Ocu. On je znak beskrajne nade koja se suočava s moći svijeta te tješi nemoćne, koja otkriva krhkost ljudskog ponosa i nepogrešivu moć Božje ljubavi za svakoga od nas. U današnjem kontekstu sekularizma te moralnog i duhovnog relativizma, Kristov križ daje jasnu poruku koju mnogi ne mogu ili ne žele prihvatiti. Već je u svoje vrijeme apostol Pavao rekao: *Besjeda o križu ludost je onima koji propadaju, a nama spašenicima sila je Božja.* (1Kor 1,18) Uzvišenje Kristova križa poziva nas da izrazimo zahvalnost i štovanje u osobnoj molitvi, u liturgijskim slavljinama, pobožnostima, no još više u našem svakodnevnom životu. Pozvani smo prigrliti rassetog Krista kao našeg jedinog Spasitelja te nositi naš svakodnevni križ kako bismo ga slijedili i sudjelovali u snazi njegova uskrsnuća koje se već događa u ovome svijetu. Neki zakoni možda mogu zabraniti javno izlaganje križa, no nitko ne može spriječiti kršćanima da izražavaju svoju ljubav prema Bogu i bližnjemu. Kristov križ prosvjetljuje srca i umove onih što traže pravi smisao života i smrti, ljubavi i patnje.

Uzvisujmo Kristov križ! Evangelizirajmo svijet na sve četiri strane svijeta kako pokazuje križ, kao što je sv. Franjo slao svoju braću da naviještaju Radosnu vijest cijeloj zemlji!

Služba kulturi (II)

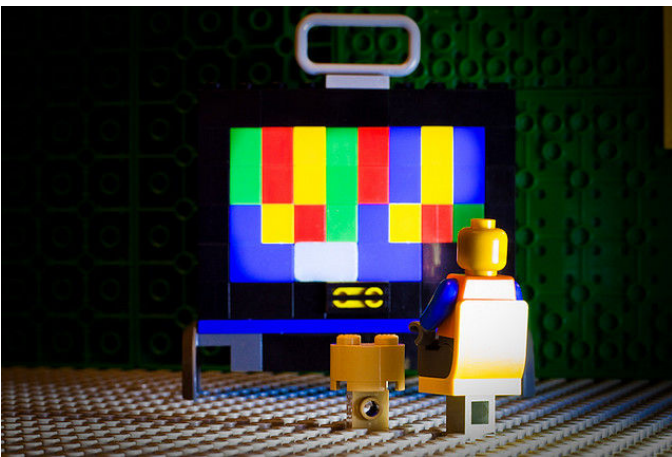
(Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 558-562)

Ovaj mjesec obrađujemo drugi dio teme *Služba kulturi*, u kojoj Kompendij ističe izazove *sadržaja kulture*; odnosno, *istine*, a osobito *istine* o ispravnom shvaćanju *čitave ljudske osobe*. Ova ispravna perspektiva o čovjeku i životu bi trebala uključivati *religijsku dimenziju* jer je Božje otajstvo u središtu svake kulture. Iz tog razloga kršćani ne mogu prihvatiti stajališta koja umanjuju vrijednost i dostojanstvo ljudske osobe temeljene na *ideologijama* koje su lišene našeg zajedničkog i konačnog ispunjenja u Bogu. Ovaj se dio također bavi uvijek rastućom važnošću *sredstava društvenog priopćavanja*, osobito u obrazovanju ljudi o

crkvenoj tradiciji *mudrosti* u pogledu moralnih odabira s kojima se susreću koristeći ovaj izvor informacija. Komentari također ističe da bi vjernik laik trebao biti naklonjen korištenju sredstava društvenog priopćavanja koja promiču solidarnost umjesto da povećavaju socijalne nepravde i neravnoteže. Ovaj dio govori i o odgovornosti publike tih medija dodajući poneku riječ o dubokom ljudskom i teološkom značenju ljudske komunikacije.

558. *Drugi izazov zauzimanju vjernika laika tiče se sadržaja kulture, to jest istine.* Pitanje istine bitno je za kulturu, jer “svakom čovjeku ostaje i nadalje obaveza da sačuva integralnost svoje osobnosti, u kojoj se ističu vrijednosti razuma, volje, savjesti i bratstva.” Ispravna je antropologija kriterij pojašnjenja i provjere za sve povijesne kulturne oblike. Zauzimanje kršćana na kulturnom području suprotstavlja se svim ograničavajućim i ideološkim viđenjima čovjeka i života. Dinamičnost otvorenosti istini zajamčena je nadasve činjenicom da su “kulture različitih nacija načini kako odgovoriti na pitanje o smislu osobne egzistencije”.

559. *Kršćani se moraju razdavati da bi potpuno vrednovali vjersku dimenziju kulture; ta je zadaća vrlo važna i goruća za kvalitetu ljudskoga života na individualnoj i društvenoj razini.* Pitane koje dolazi iz otajstva života i ponovno upućuje na još veće otajstvo – otajstvo Boga – u središtu je svake kulture; kada ga se ukloni, pokvare se kultura i moralni život nacija. Istinska vjerska dimenzija prirodna je čovjeku i omogućuje mu da svojim raznim djelatnostima otvori obzor u kojem one pronalaze važnost i usmjerenje. Čovjekova religioznost ili duhovnost očituje se u oblicima kulture, kojima daruje životnost i nadahnuće. Svjedoče to nebrojena umjetnička djela iz svih doba. Kada se niječe vjerska dimenzija osobe ili naroda, umrtvljena je sama kultura; katkad se ona čak dovede do točke nestanka.

560. *U promicanu istinske kulture, vjernici laici veliku će važnost pridati sredstvima masovnog komuniciranja, procjenjujući nadasve sadržaje brojnih odabira što ih donose osobe:* takvi odabiri, premda se razlikuju od skupine do skupine i od pojedinaca do pojedinaca, imaju veliku moralnu težinu i pod tim ih se profilom mora i vrednovati. Da bi se ispravno biralo, potrebno je poznavati norme moralnoga reda i vjerno ih primjenjivati. Crkva nudi dugu tradiciju mudrosti, ukorijenjenu u božanskoj Objavi i u ljudskome razmišljanju, čije teološko usmjerenje služi kao važan “korektiv” i što se tiče “ateističkog” rješenja, koje lišava čovjeka jedne od

njegovih temeljnih komponenata, duhovne komponente, kao što se tiče i permisivnih i konzumističkih rješenja, koja uz razne izlike smjeraju da čovjeka uvjere kako je nezavisan od bilo kakva zakona i od Boga”. Ta se predaja, više nego što osuđuje sredstva društvene komunikacije, stavlja njima u službu: “Kultura mudrosti, koja je svojstvena Crkvi, može izbjeći da kultura informacije sredstava društvene komunikacije postane prikupljanje činjenica bez smisla”.

561. *Vjernici laici na medije će gledati kao na moguća snažna sredstva solidarnosti:* “Solidarnost se očituje kao posljedica istinita i točna priopćavanja i slobodna toka misli, koja pogoduju poznavanju i poštivanju drugoga.” To se ne događa ako se sredstva društvene komunikacije rabe za izgradnju i podupiranje gospodarskih sustava u službi lakomosti i pohlepe. Pred velikim nepravdama, odluka da se potpuno zanemaruju neki aspekti ljudske patnje odražava selektivnost koja se ničim ne može opravdati. *Strukture i politike komunikacije te raspodjela tehnologije čimbenici su koji pridonose tomu da su neke osobe “bogate” informacijama, a druge “siromašne” informacijama, u doba u kojemu napredak i čak preživljenje ovise o informaciji.* Na taj način, dakle, sredstava društvene komunikacije pridonose nepravdama i neravnotežama koje uzrokuju onu istu patnju o kojoj potom obavještavaju preko informacija. Tehnologija komunikacije i informacije, zajedno s formacijom za njihovu uporabu, moraju smjerati uklanjanju tih nepravdi i tih neravnoteža.

562. *Profesionalci sredstava društvene komunikacije nisu jedini koji imaju etičke obveze. I korisnici imaju dužnosti. Djelatnici koji pokušavaju na sebe preuzeti odgovornosti zaslužuju publiku koja je svjesna svojih odgovornosti.* Prva dužnost korisnika društvenih komunikacija sastoji se u razlučivanju i selekciji. Roditelji, obitelji i Crkva imaju točne i neodgodive odgovornosti. Onima koji na razna načine sudjeluju na području

društvenih komunikacija snažno i jasno odzvanja opomena svetoga Pavla: “Zato odložite laž i *govorite istinu jedan drugomu* jer udovi smo jedni drugima... Nikakva nevaljala riječ neka ne izlazi iz vaših usta, nego samo dobra, da prema potrebi saziđuje i milost iskaže slušateljima” (Ef 4,25.29). Služenje osobi preko izgradnje ljudske zajednice zasnovane na solidarnosti, na pravednosti i na ljubavi te širenje istine o ljudskome životu i o njegovu konačnom ispunjenju u Bogu bitni su etički zahtjevi sredstava društvene komunikacije. U svjetlu vjere, ljudska se komunikacija može smatrati putem od Babilona do Pedesetnice, to jest osobnim i društvenim zauzimanjem da se svlada kolaps komunikacije (usp. Post 11,4-8), otvarajući se daru jezika (usp. Dj 2,5-11), komunikaciji ponovno stečenoj snagom Duha kojega šalje Sin.

Pitanja za razmišljanje i raspravu u bratstvu:

1. Kako na smislen način možeš sa svojom obitelji i svojim bratstvom slaviti blagdan Uzvišenja svetoga Križa?
2. Na koji način se očituje religiozna dimenzija čovjeka ili otajstva Boga u tvojoj kulturi ili u kulturama oko tebe?
3. Na koji način članovi tvoje obitelji i bratstva mogu pomoći jedni drugima u pravilnom odabiru pri korištenju sredstava društvenoga priopćavanja te ih učiniti sredstvom solidarnosti i istinske ljudske komunikacije?